

LBRIS

We know
books

**RICHARD
FLANAGAN**

oceanul viselor

Traducere din limba engleză
PETRU IAMANDI

LITERA
București

1

Mâna ei.

2

Nu știu cum au început disparițiile sau dacă au încetat deja, și-a spus Anna. Sau cum să încep povestea. Dacă e despre mine, despre ea sau despre el, dacă e ea, dacă suntem noi sau poate voi, dacă e despre acum sau despre atunci sau viitorul apropiat. Cu atât mai greu e când nu știu ce diateză, ce timp gramatical sau pronume să aleg. Poate e chiar imposibil. Erau cuvinte? cum a întrebat Francie.

Atunci ce erau?

De parcă și ele se dezintegrau deja, în funingine și scrum, apoi în fum, apoi nimic. De parcă tot ce se poate spune e noi spunem voi sau dacă așa atunci. Ei, noi am fost noi, voi?

3

Poate că Francie e mai fericită că nu p-p-poate spune nimic, se bâlbâie Tommy. Adică exprimarea unei experiențe în cuvinte e, cât de cât, o realizare? Sau e doar cauza nefericirii noastre? E tragedia noastră

LIBRIS We know books
și nesfârșita noastră vanitate? Lumea se lasă vrăjită de cuvinte, expresii și paragrafe complexe. Fiecare cuvânt duce la altul și, nu peste mult timp, la probleme tot mai grave, războaie, genocide și sfârșitul civilizației. Doar în tăcere, cum declară Tommy după ce-a băut un pahar în plus, se poate afla adevărul.

Cu ce ne alegem în schimb? Cu gălăgie – balamuc peste tot.

4

De multă vreme simt cum crește-n mine un țipăt, și în mine și în afara mea, a continuat fratele Annei. Încerc să-l înăbuș, țipătul mă face să mă bâlbâi, dar nu mă dau bătut. Temperatura planetei crește de la o zi la alta, la fel și poluarea, iar nopțile se umplu de zgomot: mai multe construcții, mai multe insecte dispărute, mai multe șosele, mai puține specii de pești, mai multe știri senzaționale, mai puține broaște și șerpi, mai mult brexit-trump, mai mult dioxid de carbon și din ce în ce mai mulți turiști, pretutindeni, chiar și aici, în Tasmania, chiar și aici, la capătul lumii, la ce altceva să te aștepți când stau la rând ca să urce pe Everest? – mai multe ciocane pneumatice, mai multe camioane care dau înapoi fără să se asigure, mai multe macarale care se înalță sau se prăbușesc *b-b-biip*, mai multe autocare cu turiști care umplu până la refuz străduțele, mai multe geamantane pe roțile care fac *clic-clic-clic* pe asfalt, mai multe camere închiriate la toți mârlandii, mai mulți localnici care

LBPIS | We know books

dorm în corturi prin tot orașul, până când chiar și visele mele devin coșmarul unei forfote din care nimeni nu are de câștigat, doar niște obiecte care-i neliniștesc și-i nefericesc pe oameni și-i fac mai săraci; o panică tot mai intensă, care se manifestă printr-o mișcare continuă, o teamă de repaus, turismul care trebuie să salveze insula este exact opusul, turiștii ajung să-și facă nevoile în curțile localnicilor – ce demonstrează asta? Îi scot pe sărmanii pinguini din adăposturile lor ca să-și facă selfie-uri și să le pună pe Instagram – oameni sunt ăștia? Vin cu avionul la clasa economic sau cu vasele de croazieră – în fiecare an parcuri de distracții tot mai mari, mai zgomotoase, mai aerodinamice, înzestrate cu tobogane, bungee-jumping și ecrane video tot mai late, care par să împingă în sus norul gros de fum scos de motoare, doar ca să te facă *feri-feri-fericit*, spune Tommy. Niște penitenciare nenorocite, care-ți dau sen-sen-senzația că plutești peste Hobart, care arată ca orașul lui Noddy¹, cine mai vrea să aibă șapte ani?

Da nu poate.

5

Peste munte, în spatele orașului, incendiile se apropie tot mai mult, în fiecare zi mass-media și rețelele

¹ Personaj literar creat de scriitoarea britanică Enid Blyton, protagonist al mai multor cărți pentru copii publicate în anii 1949-1963 și al unei emisiuni TV (h.tr.)

LIBRIS | We know books

sociale publică imagini cu centre de evacuare unde se îngrămădesc sute de oameni, ca pe timpul războiului, ca niște refugiați într-un război pe care-l pierd, dar pe care cine-l câștigă? Pe telefon văd cum guvernul cere deschiderea mai multor mine de cărbuni, construirea mai multor termocentrale pe bază de cărbune, iar tu te alegi cu douăzeci și unu de ani de pușcărie dacă îndrăznești să protestezi, la fel ca pentru crimă, acum, în Australia, dacă dai vina pe guvern pentru incendii, incendii și valuri de fum la tot pasul, chestia e că sunt speriat rău, de-a dreptul în-în-îngrozit, m-am săturat. În Tasmania vii ca să scapi de toată grozăvia asta, acum însă ai parte de ea și aici, păduri bătrâne mistuite de flăcări, plaje acoperite de mizerii, păsări sălbatice adunate în pungi de plastic de la supermarket, o lume pe cale de dispariție în pragul unor violențe care revin pentru o judecată finală.

Cum ce de ce cine?

6

Și pe măsură ce astfel de lucruri se întâmplă tot mai des, spune Tommy, lumea pare că nu mai e ce era, cum nici eu nu mai par că sunt ce eram. Gărgărițele *dispărute* gândacii și muștele de carne *dispărute* urechelnițe pe care nu le vedeai *dispărute* și ele gândaci de Crăciun frumoși în culori metalice țipătoare din care făceam colecție în copilărie *dispăruți* roiurile de furnici zburătoare *dispărute* orăcăitul broaștelor primăvara cântecul

greierilor vara *dispărute dispărute* și molile imperiale aproape cât o pasăre de mari, moliile albicioase care se ascundeau în covoarele persane și bâzâiau în nopțile de vară *dispărute* și de jur-împrejur marsupialele, rozătoarele păsările-diamant papagalii iuți *pe ducă*. Rămâne tot mai puțin, spune Tommy, ar trebui să vii cu mine la pescuit de homari, dar la ce bun? Marile păduri de varec *dispărute* moluștele *dispărute* homarii *dispăruți! Dispăruți! Dispăruți!* Ceva nu e-n regulă, simt eu, ca o durere, ca o boală care crește înăuntru, mai să dea pe dinafară, un junghi în piept și în carne, o respirație grăbită, zi de zi, noapte de noapte. O auzi n-ai cum să n-o auzi înțelege?

7

Crezi că dragostea e problema? Nimeni nu știe cum să iubească a dispărut dragostea? Ce zici? Inima mea pare mai mică decât un telefon, știi ce vreau să spun știi știi?

8

Anna i-a spus lui Tommy să nu dispere. Dar în sinea ei simțea. Simțea cum o roade gândul. Simțea că se întâmplă ceva. Dar ce anume? A simțit cum îi vibrează telefonul. Ce s-a întâmplat? Ce n-a mers? Scuze, Tommy, a zis ea. Trebuie să văd ce e să verific scuze ceva totul orice.

Tommy a mers la o școală-internat a Fraților Mariști¹ din Burnie. Burnie: port, combinat de celuloză, fabrică de pigmenți, p-p-pedofili. După ce-a împlinit doisprezece ani s-a întors acasă, bâlbâit. Tommy bea. Și Ronnie a mers la Frații Mariști. Poate că Ronnie ar fi băut și mai mult. Vorbeau mult despre Ronnie, despre anumite întâmplări, dar nu și despre cea mai importantă, niciodată, vorbeau despre cum era el, cum le zicea el, ticurile lui, jucăriile la care ținea și Bup, câinele lui, dar cel mai mult vorbeau despre viitorul lui Ronnie.

Anna Tommy Ronnie Terzo, fiecare mai mare cam cu doi ani decât celălalt, în această ordine, Ronnie, își spuneau ei, cel mai talentat dintre toți. Un mare sportiv. O minte brici. Poate da poate nu poate dacă trăia, a spus Anna, poate se îngrășa peste măsură poate bea poate murea de pe urma unei hemoragii craniene la vârsta de patruzeci și șapte de ani. Dar nu conta când murea fiindcă era cel mai talentat dintre cei patru copii și oricum avea să moară, poate în greutate de o sută treizeci de kile, dar sigur murea, la patruzeci și șapte de ani sau la paisprezece conta când?

Așa vorbeau frații și sora lui Ronnie despre el, într-un cerc care nu ducea nicăieri ci se spirala în interior, inventând câte un viitor alternativ pentru fratele

¹ Ordin călugăresc romano-catolic, înființat de părintele Jean-Claude Colin în Franța (1816), în onoarea Fecioarei Maria (n.tr.)

lor. Ei îi spuneau ronning. Un vârtej. Un vârtej de ronning.

Tommy spunea că n-a putut să-l salveze. Tommy întotdeauna spunea asta, de parcă ar fi putut să-l salveze, Tommy însă nu se putea salva nici pe sine. Mai bine așa, spunea Tommy. Și reîncepea ronning-ul. Ronning, ronning. Mai bine așa mai rău așa indiferent.

Ori una ori alta.

10

Mi-ar plăcea să mă nasc din nou, se confesează Tommy, de data asta sub formă de copac, îndeajuns ca lumea să-și dea seama ce fel de om e Tommy. Anna îi spune că, dacă ar fi copac în ziua de azi, ar fi cuprins de flăcări, la care Tommy răspunde că el deja arde. Fiul meu, Davy, nepotul tău, e schizofrenic, chinuit de voci, adică de cuvinte, zice Tommy. Tommy își face griji – evident – dar rămâne la părerea că a iubi înseamnă a ține cuvintele în șah, o bătălie pe care fiul lui a pierdut-o.

11

Poate că tocmai de aceea, când Francie a întrebat-o ce-a pățit la mână, Anna n-a zis nimic. A pus în fața mamei lor cana cu leșie pe care toți au fost de acord s-o numească *ceai*, îngroșată ca un clei ca să nu se înece când o bea și, nu peste mult timp, după prima înghițitură, Francie a trecut la alt subiect, de data asta despre

ce a văzut mai devreme în peșteră, de la fereastra spitalului: animale care se prefăceau în păsări, pe urmă în plante, și căruța plină de bătrâni pe care Tigroaica a descris-o la sfârșit.

Anna s-a ridicat de lângă mama ei și s-a dus la fereastră. Desigur, nu era nici o peșteră, nici o căruță, nu erau nici animale care se metamorfozau, doar o priveliște sumbră. A simțit o pornire irezistibilă să sară pe geam, deși o despărțeau câteva etaje de strada, neiertătoare, din Hobart.

Dar în clipa următoare Anna a avut o revelație, o revelație de care ai parte doar în vise: dacă sare pe fereastră nu-și va găsi moartea, ci se va arcui grațios și va porni hotărât în zbor pe deasupra străzii Campbell, peste vechea sinagogă, minunată în eclectismul ei egiptean de o splendoare mistică, construită de ocnașii evrei eliberați, un alt fel de a spune că această insulă, Van Diemen's Land¹, a fost și n-a fost Egiptul lor, că și ea însemna libertate.

Va zbura pe deasupra ei, nu la mare înălțime, doar la un metru-doi de sol, cu o viteză plăcută, care să n-o bage-n sperieți, mai curând va pluti ici și colo, fiecare schimbare de direcție dictată de înclinarea aproape imperceptibilă a umerilor sau de cea mai neînsemnată îndoire a piciorului întins, cum se întâmpla în visele ei din copilărie, ceva între nemișcare și mișcare simultană; cu alte cuvinte, un echilibru perfect, totul ținut sub

¹ Primul nume dat de europeni insulei Tasmania, care face parte din Australia. Insula a fost rebotezată Tasmania în 1856. (n.tr.)

control prin concentrare maximă, printr-o focalizare intensă asupra celor mai subtile reacții ale corpului, o mișcare greșită și prăbușirea fatală pune capăt magiei.

Dar, dacă Anna mai crede încă puțin că poate zbura, foarte curând va ajunge acolo unde nu are cum să nu ajungă, într-un loc luminat, un loc cu verdeață, al reveriei, poate al transcendenței...

12

Dar *mai întâi* trebuie să lămurim câteva lucruri, spunea Terzo, și ce spunea Terzo, mezinul, în mod normal reprezenta, într-o măsura mai mare sau mai mică, punctul de vedere al familiei, nu visele cu ochii deschiși ale Annei sau gândurile lui Tommy, ci voința lui Terzo, exprimată cu siguranța lui de nezdrușnit pe care Anna o auzea cum umple rezerva din spatele ei, modulată atât de dulce, lipsită de orice dubiu care s-o afecteze, monotonă ca o ușă care se închide.

Brusc s-a trezit că se rostogolește tot mai jos, își pierduse toată puterile, și, când s-a întors de la fereastră spre glasul mieros al fratelui ei, a auzit cum Terzo i se adresa lui Tommy de parcă și acesta era unul dintre clienții lui naivi. Cu eleganța costumului italian, cu dezinvoltura studiată a cămășii fără cravată, cu ochii scânteietori pe o față prea slabă pentru o asemenea intensitate, Terzo era opusul lui Tommy, cu blugii lui lăbărțați, cu puloverul din poliester, rupt, cu ceea ce pentru Anna era o față de măcelar, grasă și căzută. A vrut să ridice mâna a salut spre frații ei, dar a lăsat-o

LIBRIS

We know
books

jos aproape imediat, pentru ca Terzo și Tommy să nu-și dea seama ce avea Francie.

13

În anul acela vara părea că nu se mai sfârșește în Tasmania. Nici una dintre regulile normale nu mai era valabilă. Nici ploi de primăvară, nici ploi de vară. În fiecare zi era zăpușeală, mai mare decât în ziua precedentă. Una peste alta, nu era o vară veselă, fericită. În zonele sălbatice ale insulei băntuiau furtuni cu tunete și fulgere, dar fără ploaie care durau zile întregi, mii și mii de fulgere care provocau mici incendii peste tot. Pădurile tropicale, cândva lumi umede, mistice, erau acum uscate, iar focurile le cuprindeau repede, de la un capăt la celălalt; curând incendiile au devenit știrea unică; se apropiau sau se îndepărtau, avansau sau se opreau; important e că, oriunde se aflau, continuau să se extindă, inexorabil, și odată cu ele un fum gros, infernal, furtuni de cenușă, scrumul atotstăpânitor; capitala insulei se umplea cu refugiați care așteptau apatic ca focurile să se stingă, iar ei să se poată întoarce acasă și să-și vadă de viață.

Și totuși, viața în sine părea că rezistă.

Toți așteptau ceva cu inima strânsă, dar nu știau ce anume. Nerăbdarea și tensiunea creșteau de la o săptămână la alta, pe măsură ce incendiile mistuiau pădurile străvechi, făceau scrum landele minunate, grădinile din vestul insulei și din munți, iar Anna se trezea în fiecare dimineață cu cearșaful înnegrit de la incendiile care umpleau vechiul oraș al insulei cu